

Úryvek z textu „Milánská výzva a co je kolem“

(Po dohodě s autorem mírně upraveno.)

Je to vlastně už otřepaná záležitost: ať už to někdo považuje za šťastnou či naopak nešťastnou okolnost, Charta nevznikla ani jako organizace, ani jako hnutí, nýbrž jako stanovisko ve dvou základních bodech, k němuž připojili svůj podpis ti, kteří souhlasili a kteří to považovali pro sebe za únosné vzhledem k možným a pravděpodobným represím. Kdyby politické (a mocenské) vedení – ať už samo nebo prostřednictvím své „administrace“ (úřadů apod.) – bylo tenkrát přijalo nabízený dialog, velmi rychle by se ukázala nutnost Chartu 77 v nějaké podobě institucionalizovat, a to znamená také formálně demokratizovat. To se však nestalo, a proto není možné Chartu např. rozpustit (zrušit), ale ani ji vést po nějakých cestách politické nebo jiné transformace, vývoje, toho či onoho kroku vpřed atd. Ačkoli nechybělo pokusů, orientovaných nějakým takovým směrem, přece se nakonec zatím vždy ukázalo, že se to nemůže zdařit.

To pochopitelně vůbec neznamená, že by takových pokroků a vývojových vylepšení a proměn atd. nebylo čas od času svrchovaně zapotřebí. Ale jedna věc by už měla vejít do krve alespoň všem těm, kdo chtějí být aktivní a něco opravdu potřebného dělat: nedá se to dělat v rámci Charty 77 a pod její střechou, nýbrž mimo ni a ovšem – to je zajisté možné – na její bázi eventuálně s vysloveným odvoláním na ni. Naposledy jsme tuto otázku diskutovali, když bylo zapotřebí odpovědět na „partnerské“ dopisy některých Mírových skupin. Také jim jsme museli – nebo aspon někteří z nás – vysvětlovat, že pro západní mírová hnutí nejsme z několikerého důvodu přiměřenými partnery. Jedním z těchto důvodů je nezanedbatelná okolnost, že se nemůžeme stát ani mírovou organizací ani mírovým hnutím. Mluvčí Charty 77 nemohou vstoupit do rozhovoru s takovými hnutími apod. jako skuteční partneři. Těmi nejsou a nikdy nemohou být.

V dané chvíli však se dokonce sami mluvčí jen těžko mohou tvářit jako „mrtví brouci“. K jistým rozhovorům již došlo, kontakty byly navázány – a bylo by divné na to nenavazovat. Proto si myslím, že dokonce – jsou-li přímo vyzváni – mohou i mluvčí jakožto mluvčí na takové výzvy nebo dopisy atd. odpovídat „ex cathedra“. Ovšem jejich „manévrovací prostor“ vsutku není veliký: k otázkám míru se mohou a smějí vyslovovat jen potud, pokud to zcela úzce souvisí s otázkou lidských práv (eventuálně s otázkou zákonnosti, pokud by se nějaká souvislost našla a pokud by smysluplně vyvstala). Jestliže byla Milánská výzva Chartě 77 resp. jejím mluvčím přímo adresována, sluší se odpovědět. Ale sluší se také podotknout, že Charta 77 není opravdu vhodný a přiměřený partner (eventuálně zopakovat důvody) a že by bylo nejlépe, kdyby se vhodný partner také u nás konečně ustavil.

Na „bázi“ Charty 77 funguje už několik „pracovních skupin“, aniž by se nutně omezovaly na signatáře (takže zároveň představují jakýsi přechod ke společnosti vcelku). Nejbližší jí snad je VONS, kde v podstatě pracují jen signatáři x), ale přesto VONS nepředstavuje žádný výbor, komisi ani složku Charty. Dost podobně je na tom kruh Infochu; také není žádným orgánem Charty 77 (tam je to už zřetelneji vidět pro každého pozornějšího čtenáře). A

z ostatních iniciativ jsou to některé semináře, aniž by to musely nějak zvlášť demonstrovat. Proto je velmi dobře možné, aby podobným způsobem pracovala skupina pro otázky míru nebo třeba neméně potřebná skupina pro otázky pracovní a odborářské, eventuálně i další.

Proto považuji za velmi užitečné, jestliže se doporučuje jako „jediné pozitivní pro všechny zúčastněné přijatelné řešení ...“, aby se konečně ... ustavil nějaký nezávislý mírový výbor, skupina nebo hnutí, které nebudou přímo spojovány s Chartou 77“. Sám to také považuji za jediné uspokojivé řešení — a také za jediné možné, pokud jde o zmíněné souvislosti.

x) tvrzení autora neodpovídá zcela skutečnosti, mezi členy a zvláště spolupracovníky VONS jsou lidé, kteří nejsou signatáři Charty 77. Pozn. T. A.